І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь... — Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303. 434-0237, 434-0807. УНСоюз: 435-8740. — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125. УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 79. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 30-го КВІТНЯ (APRIL) 1966 No. 79. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Пятниця 29-го квітня 1966 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ПРОМОВЛЯВ НА ПРИЙНЯТТІ Президентського Клюбу в Гюстоні, Тексас, до 900 присутніх членів. Щоб бути членом цього Клюбу, треба вплатити принаймні 1,000 долярів на цілі Крайового Демократичного Комітету. Прийняття це було закрите для преси, але Білий Дім видав комунікат про нього, з якого видко, що президент Джансон вимагав, щоб слухачі ставили вище ЗДА, як партію, якщо бажають, щоб були успіхи на полі боротьби за мир, волю і добробут. Крайовий Демократичний Комітет сподівається зібрати на подібних прийняттях до кінця року коло 3,000,000 долярів. Його річний бюджет становить 5,000,000 долярів.

СЕНАТ СХВАЛИВ ФОНДИ на допомогу для заплачення ренти для тих родин, які мають замалі прибутки і мешкають в домах, що є власністю приватних неприбуткових компаній. Цей проєкт відкинула була Сенатська Комісія, і тому прихильники Уряду поставили його в повному Сенаті, який прийняв урядову пропозицію, щоб на ренти для незаможних родин признати суму 12 мільйонів долярів. Сенат прийняв цей закон більшістю 46-ох до 45-ох голосів. Схвалений проєкт вислано до Палати Репрезентантів, який має схвалити поправки, що їх поробив Сенат. Згідно з новим законом незаможна родина платила б за мешкання 25 відсотків свого прибутку, а решту доплачував би Уряд.

ПЕРЕДБАЧАЄ ПЕРЕСІЧНІ РОДИННІ ПРИБУТКИ в сумі 11,000 долярів в 1975-му році президент Компанії Дженерал Електрік Ф. Дж. Борч. Він заявив на зборах уділовців в Атланті, Джорджія, що 1966-ий рік буде для Компанії Дженерал Електрік ще кращий, як минулий 1965-ий рік. Ця фірма має замовлень на один більйон долярів, яких не могла своєчасно виконати. Число родин в цій країні в 1975-му році збільшиться до 68,000,000. Це велике число родин потребуватиме нових домів та всього того, що є конечне до модерного влаштування мешкань.

ТРЕБА 15,000,000 ДОЛЯРІВ, ЩОБ ВРЯТУВАТИ БУДИНОК МЕТРОПОЛІТАНСЬКОЇ ОПЕРИ в Ню Йорку, який збудовано в 1883-му році. 16-го вересня Метрополітен перейде до нового приміщення в Лінкольн Центрі, а старий будинок „винаймлено" фірмі Кістовн, яка плянує збудувати на місці опери 40-поверховий будинок на бюра, а дотеперішній компанії виплатити 24,200,000 долярів впродовж найближчих 50-ох років. Окремий Комітет хоче зібрати пожертв на суму 8,000,000 долярів, щоб винаймати старий будинок опери на різні імпрези та сплачувати Компанії гроші за будинок. Але президент опери Антоні Блісс заявляє, що щоб врятувати старий будинок опери, то треба б зібрати 15,000,000 долярів.

СВІТОВА ВИСТАВКА В НЮ ЙОРКУ залишила кілька мільйонів довгу, бо прибутки не покрили видатків, як передбачали її організатори. Представник Корпорації Нюйоркська Світова Виставка пропонує сплатити її борги таким способом, що боржники дістануть тільки по 19 2 цента за кождий позичений доляр.

У СВІТІ

У ЛОНДОНІ ВІДБУЛИСЯ НАРАДИ 5-ОХ МІНІСТРІВ ОБОРОНИ: американського, британського, західньо-німецького, італійського і турецького з участю головного команданта збройних сил НАТО генерала Лемніцера, команданта морських фльот на Атлянтику адмірала Мурера, голови об'єднаних шефів штабів ЗДА генерала Вілера й інших високих старшин з названих вище держав. Учасники тієї конференції обговорювали стратегію і тактику Атлантійського Союзу (НАТО), без уваги на те, що Франція заповіла відкликання з НАТО своїх військ і старшин.

СОВЄТСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ НА ЖЕНЕВСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗЗБРОЄННЯ, АЛЕКСЄЙ РОЩІН, ЗАЯВИВ, що Совєти навіть не розпічнуть дебатувати про американський проєкт договору проти поширення атомової зброї, поки не дістануть ґарантії, що Західня Німеччина ніяким чином, безпосередньо ані посередньо, не дістане впливу на атомову зброю Атлантійського пакту (НАТО). Совєти відкидають американський арґумент, що Америка матиме право „вета" проти вжиття німцями атомової зброї.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ПРЕМ'ЄРА ГАРОЛДА ВІЛЬСОНА ВІДНОВИВ переговори з біло-расистським прем'єром Родезії Ієном Смітом. Цей останній публічно заперечив твердження Гаролда Вільсона в палаті громад, наче б він, Сміт, не хотів переговорювати з Британією про мирне поладнання спору, який виник внаслідку самовільного проголошення Родезією 11 листопада мин. року державної самостійности. Британія вимагала, щоб у конституції Родезії заґарантовано ступневий перехід влади до муринської більшости населення. Проголошені Британією господарські санкції проти Родезії не підкосили уряду Ієна Сміта. Не відомо, на якій базі ведуться теперішні розмови дипломатів.

ЕСПАНСЬКИЙ УРЯД ЗАКРИВ УНІВЕРСИТЕТ У БАРЦЕЛЬОНІ, що мав 17.000 студентів, після того, як студенти проголосили 48-годинний страйк протесту проти того, що поліція побила багатьох студентів і духовника, професора теології, який сидів на лавці в університетському саду. 50 поліціянтів вбігли до університету в моменті, коли там відбувалися студентські збори. Коли студенти посідали на підлогу — поліція била їх та виганяла з будинку. 8 студентів, в тому три жінки, арештовано.

ПОРТУГАЛЬСЬКИЙ ДИКТАТОРСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АНТОНІО ДЕ ОЛІВЕЙРА САЛЯЗАР ПЕРЕБУВАЄ при владі вже 38 років. 40 років тому у Португалії захопила владу військова хунта, довіреною людиною якої став Салязар. Він скінчив у п'ятницю 29 квітня ц. р. 77-ий рік життя, але й не думає зрікатися влади. Він не явився на Богослужбу, відправлену з нагоди роковин його народин, ані на маніфестаційні збори, уладжені його звеличниками. В останніх роках Салязар направив взаємини Португалії з різними західніми державами, включно з Фрнцією і Америкою, які критикували тамошній диктаторський режим.

ІНДОНЕЗІЯ ЗАВИНИЛА ЧУЖИМ ДЕРЖАВАМ 2,400.000.000 ДОЛ. Головними вірителями є СССР, Японія, ЗДА і Західня Німеччина. В найближчому часі виїде за кордон індонезійська місія, яка буде переговорювати з вірительними державами про пересунення надалі термінів платности, бо Індонезія не може вив'язатись з зобов'язання — звернути в цьому році 530 мільйонів. Виявлено теж на пресовій конференції, що Індонезія мусить імпортувати цього року 350.000 рижу, хоч власна продукція рижу зросла до 800.0000 тонн. Спровадять риж головно з Сіяму і Бірми, але Індонезія дістане на догідних умовинах також від ЗДА 50.000 тонн рижу.

НАЙБІЛЬША У СВІТІ

Алюмінійовий диск автоматичної стежної антени, збудованої востаннє в Барстові, Каліфорнія. В діяметрі ця антена має 210 стіп і ціла споруда із нею висока як 21-поверховий будинок. За величиною вона є найбільшою і найбільш чутливою стежною антеною світу.

Сенат схвалив $17.2 більйона на скріплення збройних сил

Вашинґтон. — 28-го квітня Сенат призначив 17,200,-000,000 долярів на скріплення збройних сил. В цій сумі є схвалені й такі позиції, яких Уряд зовсім не домагався. До них належить сума 167,900,000, призначена на закуп радару та іншого влаштування для протиракетної зброї Ніке Х, яка мала б охороняти цивільне населення проти ворожого бомбардування. Схвалена і сума 75,000,000 долярів на атомовою енерґією порушувану фреґату та на джетовий літак, який мав би нищити ворожі літаки. Схвалена Сенатом сума 17.2 більйона долярів — це частина оборонного бюджету, який становить 59 більйонів долярів на фінансовий рік, що зачнеться 1-го липня 1966-го року. Палата в найближчому часі має схвалити ті фонди, що їх вже признав Сенат. Голова Сенатської Підкомісії Готовости сенатор Джан Стенніс заявив, що ЗДА мають договір із 40 країнами, яким мусіли б піти з допомогою на випадок комуністичної аґресії. Випадок із подіями у В'єтнамі виявляє, що треба б Конґресові поцікавитися такою можливістю, що одночасно виникли би ще кілька подібних аґресій в інших країнах. Представник Уряду заявив, що Уряд буде співпрацювати з окремою комісією, якби вона зорганізувалася та почала студії в цьому напрямку.

Президент вніс законопроєкт про поборювання расової дискримінації в мешканевих справах

Вашинґтон. — 28-го квітня Президент Джансон вніс новий законопроєкт, який має вможливити зліквідувати расову й релігійну дискримінацію, яка ще існує при винаймі та при продажу домів. В законопроєкті передбачені також гостріші закони на охорону тих, які працюють для знищення всіх расових упереджень. Федеральні і стейтові жюрі мають складатися з членів, вибираних не на основі расової чи релігійної приналежности. Президент просить, щоб Конґрес поширив права головного прокуратора вносити скарги проти необ'єднаних шкіл та проти расових обмежень в різних публічних засобах Президент просить Конґрес, щоб призначив фонди для затруднення нових 100 аґентів у Федеральному Бюрі Інвестиґацій, яких треба при здійснюванні законів про громадянські права для негритянського населення. Це Бюро має 6.492-ох аґентів, але в в останніх роках одна третина з них працює в ділянці охорони громадянських прав, Президент відбув нараду з провідниками оборони громадянських прав, яких інформував про зміст свого нового законопроєкту. Ці діячі вдоволені з нового законопроєкту, як це ствердив головний прокуратор Ніколас Каценбах, який був присутній на цих зборах. В політичних колах говорять, що на найбільший спротив в Конґресі натрапить той пункт законопроєкту, в якому говориться про скасування расових обмежень при винаймі мешкань і предажу домів. Проти цього пункту будуть не тільки члени Конґресу з південних стейтів, але і з деяких інших, бо біле населення нерадо винаймає мешкання неграм та продає їм доми. Населення в північних стейтах буде натискати на своїх конґресменів і сенаторів, щоб не схвалювали нового закону, який змушував би винаймати мешкання негритянським комірникам.

Турнір круглів УНСоюзу починається в Аліквіппі, Па.

Вже сьогодні, 29-го квітня, починається в Аліквіппі, Па., великий турнір круглів Українського Народного Союзу, що його влаштовує Спортовий Комітет УНСоюзу, очолюваний трійкою головних радних, — Гелен Олек, Василем Гуссарем і Андрієм Джулою. В цьому, першому краєвому кругольному турнірі УНСоюзу беруть участь члени і членки УНСоюзу, так в дружинових, як і індивідуальних конкуренціях. Турнір триватиме два дні, тобто п'ятницю і суботу, 29-го і 30-го квітня. Господарем цього турніру є 120-ий Відділ УНСоюзу в Аліквіппі, Па. Переможці поодиноких конкуренцій турніру одержать грошові нагороди та трофеї і чаші. Турнір відкриє гол. предсідник УНС Йосип Лисогір.

12 українських мистців виставили свої твори в Шикаґо

Шикаґо. — У мистецькій ґалерії Іллінойського Університету відбувається вистава картин і скульптур дванадцяти українських сучасних мистців, а саме: Олександра Архипенка, Миколи Бритського, Дж. Габоди, Ярослави Геруляк, Якова Гніздовського, Олександра Гуненка, Любомира Гуцалюка, Анатоля Коломийця, Константина Мілонадіса, Аркадії Оленської-Петришин, Юрія Соловія і Михайла Урбана. Кожний мистець виставив по два експонати. Спонзорує цю виставу Український Клюб, що його очолює Іна Гінава. Вистава відкрита від 23-го квітня до 13-го травня, кожного дня від 8-ої рано до 10-ої увечорі, а в суботи і неділі від 11-ої рано до 7-ої увечорі. Для вистави тидано спеціяльний каталог із відбиткою двох експонатів.

У В'ЄТНАМІ ВОЄННІ ДІЇ ОБМЕЖУЮТЬСЯ ДО ЛЕТУНСЬКИХ АТАК

Сайґон. — В минулому тижні помітно зменшилася діяльність наземних військ з обох сторін. Вказують на це цифри людських втрат. За минулого тижня згинуло в боях 35 американців, коли пересічно в попередніх тижнях гинуло їх по 90 осіб. Австралійці, новозеляндці і корейці разом мали втрату 32-ох вояків, а південні в'єтнамці 93-ох. Зате північні в'єтнамці продовжували перекидання на південь своїх вояків із реґулярної армії. Американські військові чинники твердять, що Північний В'єтнам має тепер у Південному В'єтнамі по стороні комуністичних партизанів 11 полків поруч із 12-ма зорганізованими полками комуністичної повстанської армії. Північний В'єтнам перекидав і далі перекидає на південь щомісячно по кругло 4.500 вояків. Воєнні дії обмежуються до американських налетів проти Північного В'єтнаму та в'єтконґських позицій в Південному В'єтнамі. Переведений в минулу середу 27-го квітня другий налет могутніх бомбовиків Б-52 проти гірського просмику Міджія спричинив нове обсунення землі, яке знову цілком завалило той просмик, через який ішов один із найважливіших комуністичних шляхів постачання. Знищено при тому кільканадцять комуністичних вантажних авт. В обширі дельти Меконгу, недалеко кордону Камбоджи, американські вояки відкрили один із найбільших досі виявлених підземних складів-яскинь з пребагатими комуністичними запасами рижу, соли, оливи та металевих плит. Знайдено там теж 800 нових чорних військових уніформ. Всі ці склади комуністи, лякаючись наскоку, залишили на призволяще, а американські вояки знищили.

Але минулотижневі американські налети проти Північного В'єтнаму породили нову проблему. У ході тих налетів відбулися, як про це повідомлялось, бої з ворожими літаками, при чому американські воєнні джети збили три ворожі машини совєтського типу МІҐ. Американські джети „Фантом Ф-4В" розпоряджають ракетами „Сайдвінер" і „Спарров". Вони скеровуються туди, куди їх „притягає" тепло — цебто в сторону ворожого мотору, приміщеного позаду „МІҐ-ів". Американські фахівці стурбовані, що з-посеред багатьох — докладно цифри не прилюднено — вистрілених ракет з „Фантомів" і „Тандерчіфів" — тільки три ракети знайшли призначену їм ціль та знищили ворожі машини. Тому шеф штабу летунства, генерал Джон П. МекКоннел висилає місію старшин-фахівців до Південного В'єтнаму, щоб перевірити справність і практичну вартість ракет з літака проти літака американських новітніх воєнних джетів.

Амбіції Німеччини щодо атомової зброї турбують західніх альянтів

Вашингтон. — У становищі Америки в справі участи Західньої Німеччини в атомовій збройній силі Атлантійського Союзу не зайшла ніяка зміна від часу останньої зустрічі президента Джансона і західньо-німецького канцлера Людвіґа Ерґарда, коли-то, 21-го грудня мин. року, стверджено в офіційному комунікаті, що Західня Німеччина й інші альянти „повинні мати відповідну участь в ядровій обороні". На цю тему все ще ведуться розмови — однаково між між західніми альянтами, як і між різними чинниками американської державної верхівки. Таке заявив речник державного секретаря Діна Раска в минулу середу 27 квітня ц. р., рішуче заперечуючи твердження, яке появилось за день перед тим у „Ню Таймсі"у статті керівника вашинґтонського бюра того щоденника, відомого публіциста Макса Френкеля, начеби Америка рішила переконати Західню Німеччину, щоб вона вирeклася своїх атомових амбіцій. Макс Френкель покликався при тому на відомості дипломатичного референта лондонського „Таймса" та на становище колишнього державного секретаря Діна Ачесона, який тепер є консультантом Президента в справах НАТО. Ачесон буцім-то прийшов до переконання, що сприяння в будь-якій формі західньо-німецьким атомовим амбіціям тільки ще дальше скомплікує ситуацію в Европі, і так вже дуже складну внаслідку полі т и к и француського президента де Голля. В наступному числі „НЙ Таймса", з четверго 28 квітня, Макс Френкель виявляє, що керівні американські кола стурбовані його ревеляціями, можуть зробити дуже погане враження в Західній Німеччині, себто скріпити тамошніх політиків, що невдоволені надто тісним союзом з Америкою.

Сенатор Фулбрайт знову гостро критикував закордонну політику ЗДА

Вашинґтон. — Відомий з свого ворожого становища супроти в'єтнамської політики президента Джансона голова сенатської Комісії для закордонних справ Дж. В. Фулбрайт знову різко виступив проти американської участи у війні проти комуністів у В'єтнамі та взагалі проти цілої системи сучасної американської закордонної політики. Промовляючи на бенкеті Бюра оголошень Асоціяції американських газетних видавців у Валдорф Асторії у Ню Йорку в минулий четвер 28 квітня, сенатор Фулбрайт твердив, що Америка починає виявляти те саме зловживання своєю потугою і місією, яке довело було до упадку старинні Атени, Наполеонську Францію і нацистську Німеччину. Він назвав „божевільною" думку про можливість одночасно будування величнього суспільства в Америці та ведення війни у В'єтнамі та перестерігав проти дальшого поширення війни, яке — казав він — може прийти ступнево через бомбардування чи бльокаду порту Гайфонґу, бомбардування Ганою і спровокування Комуністичного Китаю до активної участи у війні. Участь Комуністичного Китаю у в'єтнамській війні Фулбрайт утожнював з вибухом третьої світової війни. Він твердив, що американське громадянство тратить заінтересування програмою величнього суспільства і попадає у воєнну психозу та що Конґрес став „воєнним Конґресом". Передбачаючи, що його виступ викличе негативну реакцію, Фулбрайт вивиправдувався, що він все таки є оптимістом і що його критика має на цілі направу існуючих відносин.

Канадійські українці плянують зібрати мільйон долярів на Шевченківську Фундацію

Вінніпеґ. — У березні почалась у всіх провінціях Канади збіркова кампанія, щоб створити Шевченкову Фундацію з одномільйоновим фондом. Кампанія пов'язана з 75-літтям українського поселення в Канаді і 100-літтям канадійської державности, має всенародний характер. Збіркова кампанія буде закінчена крайовим з'їздом меценатів і фундаторів Шевченківської Фундації 9 жовтня 1967 року в День подяки. Це буде велика маніфестація на закінчення ювілейних святкувань 100-ліття канадійської державности. До участи в цій маніфестації будуть запрошені провідні державні мужі, визначні письменники, поети і науковці.

Колеґія пропам'ятної шевченківської медалі відзначить найбільш заслужених з-поміж них. Головною точкою в програмі з'їзду буде церемоніял проголошення Української Хартії, що буде реґулювати життя української спільноти в Канаді.

23-ть Конвенція МУНО в Канаді відбудеться в травні 1966 року

Вінніпеґ. — Канадійська українська молодеча організація МУНО — Молодь Українського Національного Об'єднання — визначила дні від 20 до 23 травня 1966 для своєї 23-ої Конвенції, яка відбудеться на цей раз у Форт Вільямі та буде пов'язана з відзначенням 75-річчя приїзду перших українців до Канади і 25-річчям форт вільямського Відділу МУНО. Крайова Управа МУНО, яку очолює Наталка Бундза, веде інтензивну підготову до Конвенції, бо ця, згідно з її заявою, має намітити нові форми діяльности МУНО та дати відповідь на ряд проблем, що стоять перед усе більшим членством тієї організації української молоді в Канаді.

Український Технічно-Господарський Інститут видав три томи Наукових Записок

Мюнхен. — Український Технічно - Господарський Інститут, що його ректором є проф. Ростислав Єндик, видав встаннє за 1965 рік три томи своїх Наукових Записок — шостий, сьомий і восьмий. На зміст 196-сторінкового VI (IX) тому склалися статті і праці про сільське господарство й індустрію України, як також причинки до історії України й демографії українського населення поза УССР. Том VII (X) Наукових Записок УТГІ, що нараховує 160 сторінок, охоплює чотири більші праці з мовознавства і літературознавства, що їх авторами є О. Горбач, О. Дучимінська та Йозеф Ган. На зміст VIII (XI) тому склалися праці із ділянки точних і технічних наук. Друковані статті і праці в цих трьох томах українською, англійською та німецькою мовами. Виходять Наукові Записки УТГІ за редакцією окремої колеґії і два із названих томів — VI-ий і VII-ий — були видані з фінансовою підтримкою „Дому Української Науки" та єпископа українців - католиків у Німеччині Платона Корниляка. Крім цих трьох томів Наукових Записок у В-ві УТГІ появилася також п.н. „Вибране з творів" збірка поезій Максима Рильського із статтею Ростислава Єндика.

Українська Щадниця у Філядельфії влаштувала вечір з доповідями про господарські справи

Філядельфія. — В суботу, дня 23-го квітня ц.р. відбувся тут перший свого рода господарський вечір, влаштований Українською Щадницею (Ukrainian Savings & Loan Ass'n). Під час цього вечора представники господарської контролі З'єднаних Держав з'ясовували методи праці над контролею економічного життя та береження вартости американського доляра. Від Федерального Резервового Банку, який рівночасно є репрезентацією Державного Скарбу, промовляв його віце-президент, який в короткій промові з'ясував суть піднесення чи зниження відсоткової стопи та продажу державних фондів. Він також ствердив, що Українська Щадниця у Філядельфії це одинока українська федеральна інституція, яка видає й інкасує державні бонди.

В часі другої світової війни Українська Щадниця видала таких бондів на суму 5 мільйонів долярів, за які закуплено тоді два воєнні кораблі, які названо іменем двох визначних українців, а саме сл. п. Єпископа Сотера Ортинського та о. Гончаренка. Пригадуючи це, предсідник вечора д-р Володимир Ґалан, підкреслив, що можливо є більші щадниці з більшим майном, але немає ні однієї щадниці, яка дорівнювала б Українській Щадниці у Філядельфії громадською працею. Другий промовець — представник Федерального Гіпотечного Банку з'ясував історичне значення цього банку, державне обезпечення вкладчиків та ріст щадниць, у яких сума вкладів досягнула 120 більйонів, і які мали 30 мільйонів вкладчиків та 46% усіх морґеджів в ЗДА. Він також згадав, що Українська Щадниця за останніх 6 років зросла на 500%, за що він склав признання проводові Української Щадниці.

Представник Банкового Департаменту стейту Пенсильванії, якому теж підлягає Українська Щадниця, говорив про завдання директорів щадниць, зокрема про їх участь в житті громади та підкреслив працю і ріст Української Щадниці.

Президент Української Щадниці, д-р Володимир Ґалан, представивши промовців, зазначив, що по таким славнім минулім перед Щадницею відкриваються ще більші громадські завдання, а саме: Будова нового будинку (офісу) для Щадниці в українському стилі; зорганізування дому для старших віком українців, у формі фундації при ЗУАДК; Допомога державі у видачі державних бондів; підтримка і поради українцям в усіх господарських справах.

Нав'язуючи до недавньої участи в конференції управителів Щадниць, яка відбулась у Фенікс Арізона, 17-го квітня, промовець вказав на американський оптимізм в праці та вдоволення з розв'язки різних біжучих проблем. Після доповідей виступали пластунки із ґаґілками. Комітет Пань-членкинь приготовив прийняття для усіх приявних.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Ситі і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

За безпечніше авто

Торговельна Комісія Сенату припинила переслухування в справі продукції безпечнішого автомобіля, і їх буде продовжувати Комісія Палати Репрезентантів. Причина таких переслухувань дуже проста: щорічно на американських шляхах гине пересічно 50.000 осіб. Відомо, що кожний так званий довгий — триденний — кінець тижня кінчається сумним балянсом: 500 і більше жертв автомобільних катастроф. Представники „великої чвірки" американського автомобільного промислу — Дженерал Моторс, Крайслер, Форд і Дженерал Амерікен — палко заперечують, начебто у самих автомобілях лежить причина катастроф. Вони твердять, що сучасні американські автомобілі є найбільш безпечними в історії моторового руху, найбільш безпечними в усьому світі. І вони вказують на інші причини катастроф: недостатній вишкіл, брак досвіду і нервовий стан водіїв, — поганий стан шляхів і знакування, — їзда у підхмеленому стані, — надто велика швидкість, — занедбаний стан автомобілів і т .д. Тому представники автомобільного промислу вимагають в першу чергу підвищити вимоги при іспитах на право їзди, загострити кари за порушення правил їзди, піднести найнижчий вік моториcтів, поліпшити федеральні шляхи.

Однак, всі ті заяви непереконливі. Сенатори і фахівці слушно закидають автомобільним продуцентам, що вони керуються передусім бажанням зисків, збутом автомобілів, і тому дбають більше про їх зовнішній вигляд, як безпеку, про все те, що може покупця приваблювати. Зрештою самі продуценти признали, що коли зректися, наприклад, люксусових матеріялів всередині авт, то заощаджені гроші можна було б використати для інсталяції різних засобів безпеки. Ось так, недавно фабрики Форда і Дженерал Моторс ввели пояси, які при зударі двох авт затримують пасажирів, щоб вони не вдарялись головою об вікно чи двері, що звичайно спричиняє смерть або каліцтво. Проєктується також встановлювати елястичні керівниці, щоб водії при зударах не торощили собі грудних кліток. Внаслідок недбайливої конструкції на гострих закрутах часто відчиняються двері. Метал і скло в автах дуже крихкі. Також недосконалі в багатьох автах гальма. Фахові критики наводять цілу низку ще гірших недоліків. Тож безпосереднім наслідком переслухування в названій сенатській комісії було відкликання „чотирма великими" з продажу цілих серій особових автомобілів.

Президент Джансон, який пильно стежив за тим переслухуванням, заявив, що він дасть повну підтримку ініціяторам відповідних законів. Автомобільні фабриканти побоюються, щоб Уряд не взяв на себе контролі — через якусь спеціяльно створену аґенцію — їхніх дослідів і продукції. Вони обіцяють „добровільно" ввести цілий ряд змін, які заздалегідь оприлюднять, і погодилися на проголошення „Акту безпеки руху" на 1966 рік. Якщо автовий промисл випускає в Америці щоденно по 40.000 автомобілів і 90 мільйонів їх заповнюють американські шляхи, то безпека їзди є справою не тільки продуцентів і моториcтів, а всієї нації і її державної верхівки.

„Акт безпеки руху" напевно підлягатиме щораз новим змінам, але сама поява його примушує звертати уваґу на вдосконалювання авта по лінії його безпеки.

Провал большевицької затії

Якщо судити з фактів, що попередили зорганізовану, без сумніву, московським КҐБ — Комітетом Державної Безпеки — київську пресову конференцію з Казимиром Степаном Джуґалом, родом із Сокаля й народженого 1908 р., вся та справа була підготовлювана довго, основно і — з спеціяльною метою.

„Зникнення" Джуґала сталося в останній декаді грудня 1965 року, значить, після того, як на Україні, зокрема у Києві й у Львові, переведено арешти кільканадцятьох молодих українських літераторів та мистців і, мабуть, після того, як відбувся потаємний суд, у висліді якого більшість арештованих опинилися в „поправно-трудових закладах". Сподіваючись, що вістка про ці арешти й вироки дійде до відома світової опінії, КҐБ повело всі заходи для того, щоб арештованих пов'язати з діяльністю українських „буржуазних націоналістів" і цим виправдати факт їх ув'язнення й засуду. Не маючи ніяких даних про будь-які зв'язки засуджених з еміґрантськими організаціями, КҐБ заплянувало поставити в ролю доказового свідка в тому напрямку невідомого ширше еміґранта — радіотехніка із Зальцбурґу, Казимира Степана Джуґала, поворот якого на Україну зорганізовано, мабуть, або з допомогою насильства, або шантажу у відношенні до нього чи до його родини в УССР. Як виходить з надрукованого в усіх совєтських газетах однозвучного повідомлення РАТАУ, Джуґало, виступаючи на згаданій пресовій конференції, не тільки „признавався" до участи в „шпигунській діяльності Закордонних Частин ОУН", але й намагався розкривати „мерзенне обличчя українського буржуазного націоналістичного охвістя".

Не зважаючи на довго підготовлювану каґебівську акцію, із „показухи" з Джуґалом нічого не вийшло. Ще поки московські сатрапи в Києві спромоглися влаштувати з ним пресову конференцію, за цілих два місяці перед тим мюнхенський націоналістичний „Шлях Перемоги" розкрив справу Джуґала, не тільки подавши інформації про нього та про його „зникнення" в грудні 1965 року, але й висловивши виразно певність, що Джуґало, як „добровільний поворотець", буде примушений КҐБ виступати з „розкриванням діяльности буржуазних націоналістів".

Не повезло КҐБ й із самою „пресконференцією". Викликані під претекстом „небувалої" політичної сенсації до Києва із Москви закордонні кореспонденти не зловилися на зааранжовану КҐБ „показуху" і не присвятили майже ніякої уваги у своїх кореспонденціях „зізнанням" Джуґала, на чому КҐБ спеціяльно залежало.

Справжня ціль Київської пресової конференції була дуже виразна: застрашити діячів культури в УССР загрозою „підривних" дій українського „буржуазного націоналізму", як також скомпромітувати незалежницьку українську еміґрацію в очах українців на Батьківщині.

500.000 УБИТИХ В ІНДОНЕЗІЇ

Західня преса принесла скупі відомості про різню, яка впродовж останніх шістьох місяців тривала в Індонезії: націоналісти, зокрема мусульманські фанатики, винищили протягом того часу на різних островах індонезійського архіпелагу кругло 500,000 осіб. У початкових вістках говорилося „тільки" про 87.000 комуністів і їхніх поплентачів, які згинули у спонтанній реакції на затіяний ними державний замах 30 вересня минулого року, коли змовники вбили шістьох видатних генералів, поранили шефа штабу й замордували його доньку, але, зрештою, програли, бо вірні вбитим генералам війська негайним протиударом зліквідували головну кватиру змовників у Джакарті. Однак, хвиля антикомуністичної помсти покотилась далі. „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" признає „вірогідною" цифру 300.000 вбитих, але в тій же статті покликається на відомості, що лише на одному острові Балі з-посеред 2-мільйонового населення вбито 400.000 комуністів та їхніх симпатиків.

Відсутність докладних даних про всю цю макабричну історію зрозуміла, коли пригадати, що в Індонезії була й подекуди далі є сувора цензура, яка таких вісток не перепускала, і що авторитетні дописи прислали представники лише кількох газет — лондонського „Таймсу", який за даними, одержаними від одного комуністичного дипломата, подав цифру один мільйон убитих, — „Манчестер Гардіен", „Вашинґтон Посту" і „Ню Йорк Таймсу". З цих кореспонденцій виходить, що члени комуністичної партії, яка користувалась явною підтримкою президента Сукарна і тому дійшла до 3-ох мільйонів, переводили на численних островах Індонезії терор, зокрема проти мусульман. Після згаданого невдалого перевороту з 30 вересня минулого року, коли антикомуністичні військовики з щораз більшою рішучістю перебирали владу в свої руки, а всі спроби президента Сукарна відбудувати концепцію „національної єдности" з комуністами на найважливіших державних становищах не вдалися, почалася „чистка" адміністраційного апарату від комуністів і їхніх симпатиків. Поза Джакартою й іншими великими містами та „чистка" прибрала форму полювання на комуністів, масових арештувань і екзекуцій. Як звичайно в таких випадках буває — жертвою впали не тільки винні, але й невинні, особливо багато китайських купців, бо нові дійсні правителі Індонезії і публічна опінія одверто закидають комуністичному Китаєві, що це він ініціював та зорганізував замах з 30 вересня, що це він змагає до перетворення Індонезії на свого слухняного сателіта.

Очевидно, що не можна похваляти й виправдувати ніякого вбивства, та ще й масового, за принципом колективної відповідальности. Але фізичне винищення пів мільйона комуністів в Індонезії було не акцією, а реакцією на комуністичні злочини. Криваве переслідування комуністів в Індонезії розвіяло міт про всесильність їх і їхнього пейпінґського протектора. Воно мусить породжувати тривожні рефлексії серед інших південно - азійських комуністів — на Цейльоні, в Бірмі, „невтральній" Камбоджі, — що, може, не варто занадто афішуватись комуністичною фірмою та виявляти занадто велику ревність комуністичного аґітора й терориста, бо — карта може обернутися.

Не так зміна режиму в Індонезії, яку назверх все ще репрезентує „досмертний президент" Сукарно, як саме масова нагінка проти комуністів, здемолювання пейпінґської амбасади в Джакарті та інші акти підірвали престиж Пейпінґу в Азії, Африці і всьому світі. Ось чому Пейпінґ так уперто тримається в'єтнамського атуту: якщо він утратить його, то дійсно хіба тільки ще Альбанія віритиме в китайського паперового тиґра.

Таким чином масові суди й самосуди над комуністами та їхніми поплентачами в Індонезії мають двоякий аспект: внутрішньополітичний і закордонний. Навіть найбільші песимісти між ініціяторами змови з 30 вересня минулого року не могли передбачити, що у випадку її невдачі буде фізично винищена буквально вся верхівка 3-мільйонової компартії Індонезії, найбільшої після компартій СССР і комуністичного Китаю. Це була така масова різня, що самі індонезійці не знають докладно, що сталося з деякими видатними комуністами.

Це стосується, наприклад, лідера компартії, Айдіта, який буцімто утік і став у проводі озброєного комуністичного відділу в центральній Яві. Там — твердять американські газети — розстріляли Айдіта враз із великим гуртом схоплених комуністів, не розпізнавши, що це — міністер в уряді Сукарна. Генерал Суґарто й інші нові правителі Індонезії були б напевно дуже раді, коли б дістали Айдіта в свої руки. Вістка, начебто цей комуністичний ватажок утік підводним човном до комуністичного Китаю, виявилася невірною, бож він напевно був би вже озвався.

На довгі роки зламано хребет комуністичній організації в Індонезії. Зліквідовано ще недавно наймогутніший внутрішньополітичний чинник, на якому спирався „досмертний президент" Сукарно. Нехтувані й переслідувані мусульманські націоналісти почали грати першу скрипку. Ставка Сукарна на „соціялізм" збанкрутувала подвійно: не стало тих, що той „соціялізм" найпалкіше підтримували, і противники, прийшовши до голосу, виявили перед цілим світом, що країні загрожує повна господарська руїна.

На закордонно - політичному форумі завалилась концепція Сукарна з його „віссю Джакарта - Пейпінґ - Ганой". Відносини Джакарти з Пейпінґом напружились до такого ступня, що можна сподіватись зірвання між ними взаємин. Шукаючи виходу з економічного хаосу, нові правителі зрікаються закордонних авантюр, затіюваних Сукарном під диктатом Пейпінґу, стають на позиції дійсної невтральности і звертаються по допомогу до Заходу. На овиді появився шанс замирення з Маляйзією. Сам Сукарно ще формально займає становище президента. Але з ув'язненням його останньої вірної підпори в уряді — віце - прем'єра і міністра закордонних справ комунофіла Субандрія — зникла надія на відродження його дійсної влади. Чи він виїде на довге „лікування", чи сам зречеться, чи відсунуть його в якомусь новому перевороті — це вже не має значення.

Після альжирського Ахмеда Бен Белли і ґанського Кваме Нкрумаха — провалився ще один самозваний диктатор, колишній революціонер, що його здеморалізували влада і почесті.

Лев Шанковський

ЦІЄЇ СПРАВИ ПРОҐАВИТИ НЕ МОЖНА!

(Під увагу станиславівським землякам)

У пресі появились повідомлення, що в Мюнстері, в Німеччині, відбудеться в другій половині квітня ц. р. судова розправа проти 18 воєнних злочинців, колишніх німецьких СС'ів та ґестапівців, які в 1941-43 рр. діяли в Станиславові та в Станиславівській окрузі. Перед судом має також стати колишній шеф станиславівської „Аусcунштелле СД" —Крюґер, відомий садист, що розстрілював дітей на руках у матерів, але він тепер перебуває в лікарні після невдалого самогубства, і його судитимуть окремо. Його наступника на посту начальника СД у Станиславові — Брандта судити не можуть, бо його „зліквідувала" УПА на Лемківщині в 1944 році.

Згаданих есесів та „зіхергайтсполіцаїв" обвинувачує західньонімецький суд у безпосередній участі в убивстві жидів. За даними акту обвинувачення, гітлерівські окупанти знищили в Станиславові та в Станиславівській окрузі 120,000 жидів. Крім місцевих жидів, на страту до Станиславова звозили жидів із Карпатської України.

У процесі проти названих воєнних злочинців свідчитиме понад 180 наочних свідків. Здається, не може бути найменшого сумніву, що в цьому процесі повинні виступити також українські свідки, які можуть подати потрібні свідчення про злочини підсудних супроти українського населення Станиславівщини.

Українська участь в цьому великому процесі мала б велике політичне значення. З розповіді свідків перед судом, на який звернена буде увага світу, виникла б картина положення українського народу в лабетах гітлерівської окупації. Ця картина добре відома нам, але в світі про неї знають дуже мало. Москва послідовно торочить про „коляборацію" українських самостійників з гітлерівськими окупантами, і є чимало „добрих" людей, готових ці московські обвинувачення підтримувати. Хай, отже, документарні свідчення українських наочних свідків розкажуть всю правду про те, як ця „коляборація" виглядала в Станиславові та в Станиславівській окрузі. Ледве чи можна краще відзначити пам'ять українських патріотів, що загинули від куль підсудних, як нашою участю в суді в характері наочних свідків.

Не можна не сказати, що деякі з цих свідчень матимуть особливо драматичний характер. Ось у газеті „Новий Шлях", що появляється в Торонто, кол. директор станиславівського театру ім. І. Франка — п. Іван Менделюк розповів недавно (23. 4) про криваву прем'єру „Шаріки" із листопада 1943 року. У висліді терористичної облави на український театр, Ґестапо заарештувало 119 українців. 17-го листопада 40 осіб із заарештованих поставлено перед наглий суд поліції безпеки, що засідав у театрі і присудив 35 осіб до страти (п. Менделюк подає цифру 27 засуджених). Того ж дня засуджених розстріляно прилюдно під мурами синаґоги під рев товпи польських шовіністів. Розстрілювано чергами, бо стовпів, до яких прив'язували смертників, було тільки вісім...

Прилюдний розстріл 35 українців 17 листопада 1943 р. не був одиноким у Станиславові та в Станиславівській окрузі. Від 10 жовтня 1943 р., коли заведено в Галичині „виїнятковий стан" і „наглі суди поліції безпеки", Станиславів був часто місцем прилюдних екзекуцій українських патріотів. Ця кривава серія прилюдних розстрілів українців тривала безперервно до остаточної втечі гітлерівських окупантів зі Станиславова вліті 1944 року.

За даними офіційних оголошень про прилюдні розстріли, які зберігаються в закордонних архівах, „наглі суди поліції безпеки" за 8 місяців свого існування розстріляли в Галичині 1,571 українця. Майже всі вони загинули за приналежність до ОУН і УПА, до „Бандера Відерштандсбевеґунг", до українських груп спротиву. Понад 100 українців та українок розстріляно прилюдно за „сприяння жидам". Кількість тих, що їх розстріляно чи вбито „неофіційно", йде в десятки тисяч!

Значна кількість українців, розстріляних за присудами „наглих судів поліції безпеки", припадає на м. Станиславів і Станиславівську округу.

І так, 23 жовтня 1943 р. відбувся публічний суд і розстріл 22 українців. Варто нагадати, що глядачами цієї судової комедії примушено бути провід станиславівського ОУК. Це тоді начальник СД — Брандт погрожував голові ОУК — проф. Лепкому: „Знищимо доноси всіх тих, що хочуть, і тільки за те, що хочуть, Самостійної України. Від вас почнемо, пане голово!"

Ось дальший список публічний розстрілів: 30. 10. 1943 — 13 в Станиславові, 30. 11. 1943 — 10 у Ворохті, 4. 12. 1943 — 30 у Станиславові, 6. 1. 1944 — 10 в Єзуполі, 26. 1. 1944 — 30 у Гвіздци, 4. 2. 1944 — 10 у Львові, із числа 45 присуджених наглим судом у Станиславові до страти, 11. 2. 1944 — 23 у Богородчанах, привезених із станиславівської тюрми, 21.2. 1944 — 10 в Угринові, 10. 3. 1944 — 21 у Станиславові, 14-20. 3. 1944 — 30 у Станиславові, 7. 4. 1944 — 7 у Станиславові.

Не думаємо, що список наш повний! Завданням станиславов'ян було б його доповнити.

Список злочинств, заподіяних Гестапом на українському населенні Станиславівської округи, мабуть, було б неможливо подати в рямцях одної статті. З більших нагадаємо тільки масовий розстріл українців у с. Білі Ослави, під час ліквідації банди Ковпака. Тоді в цьому селі загинуло 96 (?) українців, при чому ближчі подробиці про цю трагедію міг би подати місцевий священик. З інших погромів слід ще назвати погром м. Надвірна 11 листопада 1943 р. та погром Болшева, Болшовець і Слобідки Болшовецької 14 березня 1944 р.

Облава в Надвірній тривала цілий день. Труси переводжено за заздалегідь зладженими списками, при чому людей арештовано разом з цілими родинами. Заарештовано тоді увесь провідний актив містечка в кількості 69 осіб. Багато людей вивезено просто до Німеччини на примусові роботи.

На Болшів та околицю 14 березня 1944 р. зроблено напад з допомогою танків і автопанцерників. Наїзники ловили людей, грабували й палили господарства. Населення боронилось, як могло. Ніхто не знає, скільки людей загинуло в тій обороні, але відомо, що з 98 українців, заарештованих того дня і вивезених до станиславівської тюрми, 30 розстріляно протягом тижня.

Про ці та інші факти українським свідкам слід розповісти на суді в Мюнстері. Для зголошення в характері свідків ще не запізно. Зголошуватись треба до німецької державної прокуратури в Франкфурті. Хочемо також зазначити, що німецька прокуратура покликаним наочним свідкам звертає всі кошти дороги, утримання, втрати часу. Потрібні інформації може подати Союз Українських Політичних В'язнів при Головній Управі ООЧСУ в Ню Йорку.

На суді в Мюнстері українцям свідчити треба. Цієї справи проґавити не можна!

З НАШИХ БУДНІВ

ДВІ ЗУСТРІЧІ

Щось воно за знак, що цьогорічний весняний сезон на Союзівці починається з'їздом земляків Бібрецького повіту, який відбудеться там з нагоди весілля знаного „сироїда" і мого сусіда, Данила Моха. Тут маленький коментар: „сироїдами" прозивали мешканців села Звенигороду, колись древньої столиці Галицько-Волинської Волости. А нас, водниган, дражнили „макогонами"... Отож, пригадую, всі воєнні баталії на пасовищі починалися з того, що звенигородці гукали до нас через болотяну рігку: „Макогони, за вами дідько гоне!" А ми їм відгризалися: „Сироїди, за вами дідько їде!" А там ішли в рух пращі, катапульки, каміння та інша тому подібна архаїчна зброя і муніція...

Здається, тільки вгора ми герцювали собі лошагками, — друг Данило попід Княжі Вали, я — по своїх, водницьких оболонях... А от сьогодні він женить сина - інженера з бравою Козачкою на цьому клаптику України на американській землі!.. Жаль, що не дожив цієї радісної події незабутній наш земляк - звенигородець, сл. п. Іван Шкварко! Ніби живого його бачу за весільним столом, на покуті, в ролі старшого боярина, як вінщує молодятам всього добра - щастя, як переносить їх на крилах споминів і поетичних образів у далекий Рідний Край, якого вони не бачили, не знають.

Може це не припадок, що неприсутнього між нами друга Івана, мученичі кості котрого спочили під австрійськими Альпами, заступить на весільному посту син Степової України, бувший морець Чорноморської фльоти, п. Кузьменко?.. Хай народ знає, що бібречани є, були і будуть соборники, навіть після того, як той анахтема Хрущов скасував Бібрецький повіт, змінивши його, пробачте на слові, на Пустомитівський!

В цьому місці моцно перепрашаю моїх друзів-гуцулів та їх генерала, пана інженера Степаняка, що я відсунув Перший З'їзд Гуцульщини на другий плян, хоч це, безумовно, теж історична й віковікопомна оказія! Так, у днях 7-8 травня цього року Союзівка заміниться в Косматч, не ображаючи Ворохти або Жаб'я, звідки походить знаменитий гуцул, інж. Мирон Лепкалюк. На жаль, цим разом пан інженер не затанцює на троїстих музиках, не вдарить аркана, не піде дрібушки... „І на ніжку налягає, топірцем ся підпирає", — після тяжкого ексиденту на лещетах у Канаді.

Зате ж посилено готуються до танців, шиють киптарі, в'яжуть постоли і ґлянцують цяцьковані череси інші славні леґіні, між ними прибраний, але вірний син Гуцулії, маестро Михайло Мороз, закоханий у красу Карпат до того, що навіть у Гренд Кеньйоні малює свою-рідну Чорногору.! Як не вірите — подивіться на виставку в Літературно - Мистецькому Клюбі... Я вже й не згадую доброго мого приятеля, мецената української культури, п. Григорія Яремчука, якого, за його жертвенність на народні цілі, треба посадити між вгідними ґаздами, в президії, та й вибачити йому, що він лише півгуцул, по мамі. Аби нам такі півгуцули на камені родились!

— — І к е р

Михайло Островерха

НАРИСИ З СВЯТОЇ ЗЕМЛІ

(3)

Як сказав я — в місті рух і гамір. Маєте враження, що тут усі торгують. Несеться нудкаво-солодкий запах якоїсь смаженини на олії — арабський присмак! Всюди — в місті, поза містом, по селах, куди приходилося переїжджати, як Кана Галилейська чи й інші, пробивається нужда, і то від Аман почавши. Тут і там, на краях вулиць, доріг, посиджують собі арабські жінки, обіпершись бородами на коліна, байдикують. До них і ця природа пристосовується: голі, білі, пусті верхи гір і горбів та їх схилів, що на них сіріє сонцем спалена трава, яку, мов прецінні ниточки, обскубують отари овець. Де-не-де хатина бедуїна-пастуха: колиба нашого гуцула під Хом'яком, це — в порівнянні — палац! Тут і там смоква, пальма, оливна деревина, виноградна лоза, — а все якесь вельми вутленьке! Міркуєте: та ж і тут є земні скарби, як нафта, є і мільйони, але в якій прірві вони пропадають?

Біля своєї мошеї — усередині вся вистелена вона килимом! — сидить шейх, їхній священик; у руці тримає вервицю і — рівночасно — розмовляє з сусідом, і молиться, безперервно ворушаючи, від зеренця до зеренця, вколо, цією вервицею.

— А скільки на його вервиці зернят? — питаюся...

— Тридцять і три. Повинно бути дев'ятдесят, але скоротили їм, — відповідає мені араб.

— А що він мовить на тих зернятках?

— Перші тридцять і три стихи Корану!

Над усіми тими пустельно-білими просторами, над тією мізерією, над гамором несеться з вежі мечету, через голосник, п'ять разів на добу, пригадка шейха:

Бог — один!

Бог — великий!

Бог — могутній!

А Його пророк Магомет, єдиний пророк на увесь світ!

Моліться, краще бо молитись, ніж спати!..

Проте, приходиться дещо й поворкотіти на того шейха: коли ви найсмачніше повертаєтесь на другий бік, щоб дати собі ще добренького хропачка, саме тоді — третя година на світанку! — шейх на все місто реве свою пригадку! Але . . . й до цього можна звикнути.

***

Найживіші соняшною і веселою зеленню, в самім Єрусалимі, Оливна Гора, а поза Єрусалимом — околиці Вифлеєму, долина Геброну (де спочиває праотець Авраам із Сарою, його син Ісаак із Ревекою, Яків із Лією та з їх сином Йосифом, що то брати були продали його у неволю до Єгипту!), долина річки Йордану, якою він пливе тихо і якось молитовно

Вельми захисна, далека часом, уся в зелені, поезією та блеянням овець сповнена місцина — Сихар. Знаходиться вона недалеко Якового поля, що він був дав його своему синові Йосифові. Тут є й криниця цього праотця Якова. Ось біля цієї криниці й зупинився був утомлений дорогою Ісус Христос. Й у Самарянки, що прийшла сюди по воду, просив, щоб дала Йому води напитись.

Ця криниця Якова знаходиться нині у маленькій церковці перед самими царськими вратами іконостасу. Глибоченька ж вона, оця криниця, має яких 15 метрів до дзеркала води. Воду тягнуть валком, корбою крутячи. Зимна ж вона і кришталево чиста ця вода.

Над самою церковцею стоїть розпочата будова великої і гарної церкви з шляхетного, сірого каменю. Будова сягає вікон і.. від вибуху революції у московській імперії, 1917, вона більше вже не пішла вгору: фонди на будову давав цар. Узагалі — царська, московська влада вміла проникати на св. Землю. Одно з кращих місць у Єрусалимі, Оливна Гора, то й тут москалі мають свою церкву й монастир . . .

Але правдива оргія зелені — де й поділяк серцем одпочине! — це Єрихон! Місто просторе, все в густій зелені. Лежить воно на 270 метрів нижче від позему моря. Тут, ось у жовтні, така спекота, як у нас на вершку літа. Взимі ж — усі багачі Єрусалиму й інших міст сходу втікають од холоду сюди.

Єрихон — це найстарше місто у світі. Археологи окреслили й указали де був Єрихон Ісуса Навина і де був Єрихон Ірода. Це простора, серед сумної, гарячої, скелястої пустелі гір, недалеко шорсткої, неприступної Гори Спокус — де диявол Христа кусив! — оаза зелені! Недаремно Цезар подарував це місто Клеопатрі, а вона.. продала його Іродові. А ця зелень, це помаранчі, плодоносні пальми, банани, виноградники, смокви й управні поля. Розуміється, що таке місто мусіло впасти в руки жидів від самого згуку їхніх труб!..

Але бачили ми тут — і з одного, і з другого краю Єрихону — й нужду сучас-

ся: широкими, просторами розгортається село-не-село, місто-не-місто. Всі хати малі, без крівлі, по-східньому, досить чисті. Це, вісімдесят тисяч арабів, що їх викинув Ізраїль . . .

Степан Куропась

ШИКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Дітройтський хор Трембіта гостював у нас в залі школи Шопена 3 квітня. Оба дириґенти хорів, чоловічого, жіночого і мішаного д-р Б. Кушнір і Є. Филипів можуть бути гордими на свою працю. Зовнішній вигляд хору захоплює слухачів. Та найважніше — голоси є доказом, що Дітройт має гарного і вправного наслідника по історичній „Думці" і дириґентові Атаманцеві, що доживає віку на Флориді.

Концертова програма добірна, з композицій Лисенка, Бортнянського, Купчинського і Гайворонського. Несподівано добре випав тяжкий Псалом XXI — Господи, Силою Твоєю. Хор Трембіта славний тим, що має богато солістів, бо аж 17 на всіх 92 членів хору. Фортепіяновий супровід Дубрівни-Соловій привезли хористи з собою. Протягом 24 годин проїхали хористи 600 миль, дали концерт, а відтак йти до праці, — це можуть зробити лише українці, — і лише фанатики співу.

Вдячність належиться дивізійникам, що були патронами концерту, який мав матеріяльний й моральний успіх.

Концерт Т. Курпіти з приводу 35-літньої творчости Т. Курпіти зібрав всіх любителів поезії і прози до залі Шопена. Приємно було бачити місцевих мистців слова, пісні, поезії і прози, що активно взяли участь в концерті і так віддали шану поетові, сила якого, як твердив у вступнім слові поет О. Бабій, лежить в сатирі. Державин називав його поетом мислитилем. Добре опрацьовану доповідь про творчість поета мав д-р С. Самбірський. Він схарактеризував Курпіту і його автобіографічну повість „Блакитні троянди", як синтезу теплого серця і холодного розуму. Курпіта, як і всі поети, люблять самоту, одна з його поезій кінчається словами „Остався лиш сам". „Блакитні троянди" порівняв він до Франкового „Зів'ялого листя", а Курпіту до І. Вишенського. Невиданий досі твір поета „Полк слави" — повний глибоких правд. Завелика програма концерту, щоб про все згадати. Смичковий квінтет у складі д-р Шандра, Чижик, Клюповський, Андрушко і Панкрети віддав майстерно „Вечірню Серенаду". Скрипку д-р Шандри було видно і було чути, він не лише добрий лікар, але й скрипаль. Оркестра українських лікарів Кассараби, Хрептовського, Семкова, Трухлого, Шандри, Коленського і Голубовича виступила в супроводі соліста співака д-р Рудавського. Коли цей останній мав час на спів при багатій практиці ветеринарного лікаря, — не знати, але він все кращий і кращий.

В дальшій програмі взяли ще участь хор Славута з дириґентом д-р Кокорудзом і Федоровим, артисти Нової Сцени Кулик, Цепинська, Денисенко і Хамів і декляматорка Рома Турянська. Любо Мацюк, який вже має свою славу, і сатирик Гриць Мотика, як теж хор „Чайка" з далекого „Борнсайду" з пані Галан як дириґенткою гарно доповнили програму, в якій кінцеве слово мав Ювілят.

Для різноманітности програми промовляв М. Малецький в ролі Яндруха Бандзюха. По концерті в ресторані проф. Семчишин, як тостмайстер проводив програмою.

50-ліття збройних сил України, приготовляється в нашому місті. Покищо невиразний образ, як будуть виглядати ці святкування. Є голоси, щоб получити їх з 50-літтям проголошення самостійности України. Такого роду святкування інспірує ОбВУА з ФілядельФії з д-р Галаном на чолі. По дорозі з Ню Йорку додому я разом з гол. конт. УН Союзу Пуцилом і Іванчуком вступили автом до Філядельфії і були на нарадах Комітету в цій справі. В присутності генералів Валійського і Самутина, як теж пань представників Союзу Українок Грабовенської і Золотого Хреста О. Генґало створено Комітет, який розгорне працю на цілу Америку. Комітет робить старання відшукати всіх тих історичних осіб, вояків, що творили українську армію, і які ще живуть у вільному світі. Потрібні їхні спомини й інші дані!

Дім УН.Союзу Шикаго-Південь має нову управу на 1966 рік.

Союзовий Дім на Савт-Сайді служить союзовим відділам 35, 220 і 259 і є важливою станицею українського духового життя в районі парохії на 50-ій вулиці і Полайна.

Традиційне Свячене, на якому я мав нагоду бути, було в Тейлор Гавзі, і його влаштувало товариство емеритів. Темою розмов під час трапези був піклувальний дім для старших. Організація Самопоміч і УНСоюз мають плян в цій справі, але покищо нема ясного образу, як такий піклувальний дім має виглядати, де він має бути і звідки взяти грошей. Виглядає, що число емиритів буде збільшуватись їх домагання будуть голоснішi і пляни такого дому виразніші. Трапезу благословив о. мітрат Нагірняк, а програмою проводив п. Шандровський. Організація вшанувала пані Іванну Подолу, довголітню сек. 125-го відділу УНСоюзу, Катерину Гульчій — сек. відділу ЗУАДК і мене, як тих, що в добі приїзду нової еміґрації до Шикаґа дбали про мешкання і працю. Голова організації мґр. Головета і пані Дахнівська зорганізували імпрезу, подбали про все потрібне.

15-ліття відділу ОбВУА відзначила наша громада окремою зустріччю в кафетерії школи св. Миколая. Вечеря, програма і танці, а були і промови про те, як то скоро час іде, вже 15 літ минуло. На жаль, я не міг бути на імпрезі, хоч мав квиток, бо того ж вечора були в нас в домівці 399 відділу УНСоюзу „Леви", збори Окружного Комітету. Головою на 1966 рік вибрано знову Миколу Олека, а секретарем інж. Лева Боднара. Головний секр. д-р Падох мав доповідь про УНСоюз а Степан Куропась доповнив програму звітом про конвенцію УНСоюзу в днях 15-21 травня.

Григорій Семочко, довголітній союзовець, член ОДВУ й інших організацій, відійшов у вічність. Тіло його згідно з заповітом вислано до Вінніпеґу, де відбувалися похоронні відправи. Панахиди в похороннім заведенню братів Оленців відслужили отці Кулик і Писар. Покійний, виявив організаторські здібності в рядах ОДВУ, МУН і УНСоюзу. Він був теж організатором Ліґи Американців Українського Походження. Довгі роки провадив з успіхом Українську радіопередачу. Останніми роками нездужав і не міг бути активним. Був теж дописувачем „Свободи". В домі покійного все мали місце, мешкання, харч і опіку люди з ОУН, що приїздили часто до Америки. Ними були зокрема Сеник, Грибівський, полк. Сушко і інші. — Вічная йому пам'ять!

НОВА УПРАВА УНДОМУ В ШИКАгО

Сидять зліва доправа: М. Редош, през., Петро Пуцило — секретар і касир, С. Богонюк і Іван Івасюк — менаджери. В другому ряді стоять: Іван Свірський, П. Ґут і П. Новак — члени дирекції.

Наукова конференція підтримує русифікацію

Луганськ. — В Луганському Педагогічному Інституті імені Тараса Шевченка відбулась під кінець січня зорганізована тим інститутом і Інститутом Філософії Академії Наук України наукова конференція з питань зближення націй і інтернаціонального виховання. Не випадкова тема цієї конференції. Україна переживає піднесення національної свідомости. На це піднесення вказують твори молодих українських письменників, про це говорять напасті на український націоналізм підчас останнього з'їзду комуністичної партії в Києві з уст Корнійчука і Шелеста, про це говорить останній присуд Світличного і Дзюби і врешті про це говорить остання пресова конференція в Києві з колишнім мешканцем австрійського міста Зальцбурґа, що в невиясненний спосіб з'явився в Україні і став нагодою для нових наклепів на українську національну еміґрацію. Застрашуванням судовими присудами за зв'язки з підсуненими „шпигунами" закордонної розвідки ворожий Україні режим намагається відтягнути українську молодь від національних питань, а крім того так званими науковими конференціями хоче доказувати, що національне питання згубне. Самі теми доповідей на цій конференції в Луганську вказують, як за всяку ціну намагається Москва змовити в український народ, що поступ є виключно в інтернаціоналізмі, а перш за все у злуці з Московщиною. Вже в першій доповіді професор із Москви М. Джунусов говорив про „діялектику становлення інтернаціональних відносин між народами". Його однодумці з Києва О. Макаренко і В. Гончарова насвітлювали „думки основоположників марксизма-ленінізма про єдність національних і інтернаціональних завдань пролетаріяту". Гість із Риги вчив „про єднання загально-державних інтересів з інтересами всіх радянських республік". Вся конференція поділялась на дві частини, одна мала темою питання зближення націй, а друга питання інтернаціонального виховання. В першій частині були такі доповіді: „Взаємодія братніх мов на вияв непорушної дружби народів" Г. Іжакевича з Києва, „Відображення братерської дружби народів у літературі наших днів" І. Божинова з Києва, „Зміцнення дружби російського й українського народів" М. Щокотова з Луганська і „Реакційність сучасних теорій українського націоналізму" В. Євдокаменка з Києва. Також у другій частині теми доповідей такі, як „Культурне співробітництво радянських народів — важливий фактор інтернаціонального виховання" Р. Даниленка з Молдавської республіки, чи також „Проти сучасних буржуазних фальсифікацій ленінських принципів пролетарського інтернаціоналізму" П. Коваля з Києва — вказують, що вся ця конференція зорганізована для того, щоб вбивати в голови молодих людей, що українська національна ідея згубна. Ніхто не говорив на цій конференції про російський націоналізм, який постійно зростає і під назвою інтернаціоналізму й об'єднання націй змагає до повної русифікації у всіх національних країнах, поневолених Москвою.

„ДВОЗМІНКА"

В Україні на тваринницьких колгоспних фармах готують перехід на працю у дві зміни. Ось як виглядає розподіл праці біля корів, про що пише в „Молоді України" з 31 березня науковий працівник катедри економіки Полтавського сільськогосподарського інституту П. Сокоренко. Доярки першої зміни приходять на фарму о п'ятій годині ранку. Роздають корм худобі, потім приступають до першого доїння. Вони також миють і приводять в порядок посуд. Після доїння — роздача корму, чищення приміщення. З 12 години до 2 години дня — друге доїння.

Друга зміна приходить на фарму о 2 годині дня випустити корів на прогулянку, доярки чистять гоівниці, автопоїлки, приміщення і роздають корми. З 6 години вечора — знову роздача кормів, підготова до третього доїння та миття посуду. Після доїння роздається корм худобі. Друга зміна закінчує роботу о 10 годині вечора. „Перезмінка" проводиться щотижня в понеділок.

Цей досвід, — запозичений з Росії.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

„ЛЕГКОДУХ" В НЮАРКУ

„Театр у П'ятницю" під керівництвом Володимира Шашаровського прибуде з виставою легкої комедії М. Бендіса „Легкодух" до Нюарку. На знимці бачимо сцену з цієї комедії у виконанні М. Лисяк, Ю. Шашаровської і Є. Левицького. Вистава відбудеться в неділю, 15-го травня, в залі Вейлсберґ Гайскул в Нюарку.

Ділимось сумною вісткою,
що дня 23-го квітня 1966 року
на 71-му році свого трудолюбивого життя упокоївся

ІВАН ЦІСАР

член Братства св. Юрія, Відділ 379.

Похорон відбувся у вівторок, 26-го квітня 1966 року з каплиці Музики і Сина, до Катедри св. о. Николая, на цвинтар св. о. Николая в Шикаґо.

Горем прибиті:
дружина — РОМУАЛЬДА
дочка — РЕГІНА з мужем ВОЛОДИМИРОМ МУРИГІНА, з дітьми ІРЕНОЮ і ВІТАЛІЄМ
ВАЛЕНТИНА і РОСТИСЛАВ ТЯГНИБОКИ з сином ОЛЕКСАНДРОМ
ОЛЕНА і ЙОСИП МАЛАЩУКИ з сином ВІКТОРОМ

Замість квітів на могилу
сл. п. **ІВАНА ЗАЗУЛЯКА**
що помер в Ню Орлінс, Ла.,
в середу, 27-го квітня 1966 року
складаємо пожертву
на Фонд Кардинала Йосифа Сліпого
25.00 долярів.
Роман і Анна СЛОБОДЯНИ

„... А НА ШИЇ — ХРЕСТИК"

У кореспонденції „Старик", надрукованій в часописі „Молодь України" з 13 квітня, Д. Санжарівський бештас шістнадцятирічного Володимира Дація з Лубень за те, що „відірвався від колективу, від своїх ровесників". Далі Д. Санжарівський пише:

Власне, нас турбує інше, Володю... У кишені в тебе комсомольський квиток, а на шиї...? Незбагненно. Може, віруючий?..."

З кореспонденції виявляється, що в Лубнях носить хрестик не лише Володимир ДаціЙ, але й багато інших хлопців та дівчат.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ У ПАПИ

Під час однотижневих відвідин у Римі грецький король Константин був із своєю дружиною королевою Анною Марією на приватній авдієнції в Папи Павла VI. На фото: королівська пара в розмові з Папою. Король Константин є членом екзекутивної ради Міжнародного Олімпійського Комітету, який відбуває тепер свої наради в Римі.

Вістки з „Чорноморської Січі"

24 квітня, у великій залі власного дому, відбулася 40-ва з черги інсталяція (присяга) Управи „Ч. Січі", що була вибрана Загальними Зборами 19 грудня мин. року в складі: мґр Б. Підлуський — голова, мґр І. Хамуляк і О. Чижович, (заступники), мґр Б. Шаранович — секр., М. Маляш — фін. секр., С. Длугош — скарбник.

Як і можна було сподіватися на цій імпрезі, значну більшість становила молодь, що є активна в кількох спортових ланках „Ч. Січі". Після молитви, проведеної Р. Слободяном і відспіванням „Христос Воскрес", відбулася спільна гостина, а опісля присяга Управи, що її провів Ю. Іванків.

Тостмайстер Вол. Чижович представляв визначних американських і українських гостей, які заздалегідь зголосилися до слова. З найвизначніших американців були присутні мейор міста Нюарку Г. Адоніціо і радний міста з „української секції" Вест Ворд, Фреик Адоніціо. В своїх промовах обидва Гості висловили великі признання Т-ву „Ч. Січ" за його працю і осяги в ділянці фізичного виховання. Мейор Адоніціо між іншими особисто ґратулював присутнім футболістам „Ч. Січі", лідерам АФ-Ліґи, за гідну репрезентацію спортового Нюарку і при цьому офіційно проголосив, що в скорому часі наша дружина зможе виступати на новому величавому стадіоні, який збудує місто в секції Айронбавнду.

Френк Адоніціо, сусід нових посілостей „Ч. Січі" на Сендфорд Ав., що свого часу багато прислужився для справи будови Української Кат. Церкви на цій же вулиці, з ентузіязмом закликав Т-во побудувати запляновані великий спортовий осередок на новому місці, та заявив свою готовість допомогти українцям Нюарку ще і в цьому великому ділі.

Знаменні і щирі слова признання для „Ч. Січі" висловив також і черговий визначний гість, яким був головний касир УНСоюзу Р. Слободян. Будучи добре поінформованим про минуле, а ще більше про сучасне цього Т-ва, Слободян влучно закликав членство, Управу і Будівельний Комітет до якнайскоршої побудови нового спортового осередку „Ч. Січі", не дивлячися на деяких критиків. „Пам'ятників критикам ніхто не будує, але людям, які зробили щось великого і корисного, для суспільства. Намічена будова є дуже потрібною, та буде дуже корисною для нашої молоді". Подаючи конкретні приклади з численних будов українських Церков і Народних Домів, на які УНСоюз позичив мільйони долярів,гол. касир цієї найбільшої у вільному світі української організації, дав до зрозуміння, що УНСоюз не відмовиться помогти і „Ч. Січі", тим більше, що при цьому Т-ві існують його два відділи.

Змістовну і гарну промову виголосив голова Будівельного К-ту д-р Б. Шебунчак. Привіти від організацій передали: д-р Комаринський від ОДВУ, пані С. Букшована від „Самопомочі" пані Л. Лапичак від 86 Відд. СУА. Привітальну телеграму від АФЛіґи переслав її президент Курт Лям.

О. Твардовський

Овкленд, Каліф.
ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ

Громадяни Овкленду і його сусідніх міст Сан Хозе, Санта Клара, об'єднані у відд. УККА в Овкленді вшанували скромною імпрезою 19 березня пам'ять Шевченка. Відрадним явищем цієї імпрези було те, що її виконавцями в переважаючій більшості була вихована тут молодь. Вона вивела інсценізацію поеми „Розрита могила". Україну репрезентувала Я. Оренчук, козака С. Мрозовський, а дівчат Віра Кочан, Люба і Марія Жарські і Ольга Потрогош. Оля Чато, співаючи пісні до слів Шевченка, чарувала присутніх своїм голосом. Атракцією імпрези був фортепіяновий супровід Ані Жарської, ґрадуантки Каліфорнійського унів е р-ситету. Цікаву доповідь про „Вибрані аспекти до нової інтерпретації життя і творчости Шевченка" відчитав Тарас Лукач, професор стейтового коледжу в Сан Хозе. Доповідач подав найновіші голоси відносно інтерпретації творчости нашого генія, виявивши найбільш многогранний круг його зацікавлення. Зміст доповіді і милі виступи всіх виконавців залишили глибоке враження на присутніх.

Я. Б.

Українська телевізійна програма у Філядельфії в кольорах

Українська телевізі й н а програма „Година Українських Мелодій" у Філядельфії, ведена Романом Мариновичем з Вашингтону, Д. К. перенесла свої передачі на кольорову телевізійну станцію — канал 17 (Ю Г Ф), ВПГЛ — ТВ у Філядельфії і вже з цією неділею 1-го травня передаватиме свої програми раз у місяці, кожної першої неділі, о год. 10:30 вечора.

Це буде перша в історії телевізії українська телевізійна програма в кольорах. На програмі в неділю 1 травня о год. 10:30 вечора глядачі матимуть нагоду побачити в кольорах у чудових гуцульських строях Квартет Пластунок „Ті чотири" в складі: Люба Капій, Віра Чайковська, Неоніла Чума і Галя Сагата у супроводі гітаристів Юрія Чайковського, Миколи Куліша й Андрія Сагатого; танцювальну групу СУМА під проводом п. Солтиса, п. Олександра Яремка у репортажі „Тризуб у поході до чемпіонату" і вимок з балету „Маруся Богуславка" (фільм). Українська телевізійна програма наразі передасться раз у місяці, в першу неділю. Керівник програми Роман Маринович впевняє, що якщо фінансові спроможності дозволять, українська телевізійна програма у Філядельфії буде збільшена до кожного другого тижня або що-тижня. П. Маринович вірить, що українська спільнота зрозуміє вагу цієї програми й підтримить її морально й матеріяльно.

Адреса Програми:
Ukrainian Weekly Hour,
P.O. Box 2257,
Washington, D.C.